

Dezvoltarea abilităților metacognitive conduce nu doar la progrese în învățare, dar și la posibilitatea de a transfera aceste abilități în alte domenii școlare sau din afara școlii. Îi ajută pe elevi să capete încredere în ei, să se poată evalua și să devină autonomi în folosirea căilor de acces spre cunoaștere.

Bibliografie:

1. ANDERSON, Neil. J, 2002 – ERIC Digest: *The Role of Metacognition in Second Language Teaching and Learning*, <http://www.cal.org/ericell/digest/110anderson.html>
2. BOTGROS, I., FRANȚUZAN, L., SIMION, C. Competența de cunoaștere științifică – sistem optimizator. Ghid metodologic. Chișinău: Tipografia “Cavaioli” , IȘE, 2015.
3. CERGHIT, I. Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii. Iași: Polirom, 2008.
4. HENTER, R. Metacogniția. O abordare psihopedagogică. Cluj: Presa Universitară Clujeană, 2016.
6. MOGONEA, F. Premise teoretice și metodologice ale valorificării metacogniției în activitatea didactică. Craiova: Editura Sitech, 2014.

EVALUAREA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Mihaela TRANDAFIR, profesor în învățământul primar,

Școala Gimnazială Găgești, Bolotești-Vrancea, România

<https://orcid.org/0000-0002-6555-8617>

CZU:373.3.091.27

DOI: 10.46727/c.04-05-11-2022.p227-232

Rezumat. Evaluarea se împletește strâns cu procesul de predare- învățare, exercitându-se, practic, concomitent și integral cu acestea și reprezintă astfel o modalitate originală de transmitere și însușire de cunoștințe, de formare de competențe, capacități, abilități, comportamente, atitudini, etc. Astfel, evaluarea tinde să ajungă de la demersurile de constatare, descriere și la cele de estimare, explicare și prefigurare de decizii ameliorative, de optimizare a proceselor educaționale. Evaluarea rezultatelor elevilor are efecte pozitive asupra activității lor, îndeplinind un rol de „supraveghere” a activității de învățare a acestora, prin faptul că o direcționează înspre conținuturile esențiale și determină stilul adecvat de învățare, o susține motivațional și o stimulează prin „intrări pozitive”, îi antrenează pe elevi într-o activitate susținută. De asemenea, controlul sistematic oferă elevilor un feed-back operativ asupra performanțelor atinse și-i ajută să determine conștient și obiectiv în ce măsură acestea corespund obiectivelor pedagogice stabilite. Trebuie să înregistrăm mereu progresele pe care le fac elevii în procesul de învățare. De aceea, evaluarea este menită să ne sprijine pentru a îmbunătăți învățarea, nu să probeze că elevii au învățat ceva anume (și cât anume) ca și informație. Din aceste motive profesorii trebuie să folosească atât evaluarea formativă (pentru procesul de predare – învățare), cât și evaluarea sumativă (pentru „produsele” care rezultă în urma învățării).

Abstract.The assessment is closely intertwined with the teaching-learning process, practically being carried out simultaneously and integrally with them. Evaluation thus represents an original way of transmitting and acquiring knowledge, training skills, capacities, abilities, behaviors, attitudes, etc. Thus, the evaluation tends to reach from the steps of ascertainment, description and those of estimation, explanation and foreshadowing of ameliorative decisions, to optimize the educational processes.

The evaluation of students' results has positive effects on their activity, fulfilling a role of "supervision" of their learning activity, by the fact that it directs it towards the essential contents and determines the

appropriate learning style, supports it motivationally and stimulates it through "positive inputs", trains the students in a sustained activity. Also, the systematic control provides students with an operative feed-back on the achieved performances and helps them to consciously and objectively determine to what extent they correspond to the established pedagogical objectives.

We must always record the progress that students make in the learning process. That's why assessment is meant to support us to improve learning, not to prove that students have learned something specific (and how much) as information. For these reasons, teachers must use both formative assessment (for the teaching-learning process) and summative assessment (for the "products" resulting from learning).

Societatea contemporană este într-o continuă schimbare, motiv pentru care apar modificări și-n sistemul educațional, adică în învățământ.

Între educație și societate apar influențe bilaterale, căci școala „se deschide spre societate, iar societatea deschide noi orizonturi pentru școală”. În acest sens un rol foarte important îl are evaluarea în procesul de învățământ.

Evaluării i s-au dat o multitudine de definiții, din maniere tehnice, descriptive, reglatoare, pragmatice, didactice, instrucționale. Astfel M. Bocoș considera evaluarea „o autentică modalitate de transmitere și însușire de cunoștințe și de formare de abilități, capacități, competențe, comportamente”. Este un proces, o activitate complexă, etapizată și desfășurată în timp, cu caracter dinamic și flexibil, orientată spre scopuri și obiective bine definite. Evaluarea permite monitorizarea și verificarea stadiului atins în învățare și cunoaștere, în perfecționarea procesului curricular, în completarea lacunelor și corectarea greșelilor și, nu în ultimul rând, în dezvoltarea și promovarea autocunoașterii și autoevaluării.

În didactica modernă evaluarea se împletește strâns cu procesul de predare- învățare, exercitându-se, practic, concomitent și integral cu acestea. Evaluarea reprezintă astfel o modalitate originală de transmitere și însușire de cunoștințe, de formare de competențe, capacități, abilități, comportamente, atitudini, etc. Astfel, evaluarea tinde să ajungă de la demersurile de constatare, descriere și la cele de estimare, explicare și prefigurare de decizii ameliorative, de optimizare a proceselor educaționale.

Evaluarea rezultatelor elevilor are efecte pozitive asupra activității lor, îndeplinind un rol de „supraveghere” a activității de învățare a acestora, prin faptul că o direcționează înspre conținuturile esențiale și determină stilul adecvat de învățare, o susține motivațional și o stimulează prin „întrări pozitive”, îi antrenează pe elevi într-o activitate susținută. De asemenea, controlul sistematic oferă elevilor un feed-back operativ asupra performanțelor atinse și-i ajută să determine conștient și obiectiv în ce măsură acestea corespund obiectivelor pedagogice stabilite.

Se asigură, pe această cale, o „relație a elevului față de sine, ca subiect al acțiunii”. În acest fel, efectele pozitive ale evaluării rezultatelor școlare se reflectă în atitudinea elevilor față de activitatea școlară, în dezvoltarea capacităților și obișnuinței de autoevaluare prin raportarea performanțelor atinse la cele așteptate de școală.

Vorbind despre evaluare ne gândim la măsurarea, interpretarea și aprecierea rezultatelor, la obținerea unor informații asupra elevului, cu ajutorul unor instrumente de evaluare în vederea elaborării unor aprecieri pe baza cărora se vor lua o serie de decizii privind conținutul, metodele, strategiile, demersul sau produsul didactic.

Măsurarea presupune cântărirea obiectivă a competențelor elevilor, pe baza unor probe exacte. Pentru a-i conferi acestora un înalt grad de credibilitate, specificarea obiectivelor urmărite și convertirea acestora în criterii de evaluare constituie o operație obligatorie.

Aprecierea se referă la exprimarea unei judecăți de valoare în raport cu rezultatele măsurării. În cadrul științelor socioumane, măsurarea devine mai elastică (neexistând criterii stricte) și poate interfera cu aprecierea.

Decizia reprezintă luarea unor măsuri cu privire la modificările impuse, astfel încât procesul instructiv-educativ să câștige relevanță și eficiență.

Schimbările complexe în ceea ce privește utilizarea unor strategii moderne ale învățării presupun și metode de evaluare adecvate. Evaluarea trebuie să fie coerentă cu noile stiluri și metode de predare – învățare și să fie gândită ca un instrument pentru îmbunătățirea activității, nu ca o „probă” a ceea ce știu sau nu știu?! elevii la un moment dat. Organizarea unei activități interesante, în care elevii (și profesorii) se simt bine în timpul învățării nu este un scop în sine. Trebuie să înregistrăm mereu progresele pe care le fac elevii în procesul de învățare. De aceea, evaluarea este menită să ne sprijine pentru a îmbunătăți învățarea, nu să probeze că elevii au învățat ceva anume (și cât anume) ca și informație.

Din aceste motive profesorii trebuie să folosească atât evaluarea formativă (pentru procesul de predare – învățare), cât și evaluarea sumativă (pentru „produsele” care rezultă în urma învățării).

Pentru a evalua procesul, profesorii pot utiliza „cartonașe de ieșire”, care să conțină trei întrebări:

- Care au fost cele mai importante concepte învățate în această lecție?
- Ce este încă neclar?
- Ce v-a impresionat cel mai mult în această lecție?

Răspunzând la aceste întrebări cadrul didactic selectează diverse instrumente de evaluare, care pot fi și teste de evaluare la sfârșitul fiecărei unități de învățare sau chiar la sfârșitul unor lecții. În acest mod profesorii primesc feedback de la elevi și pot să facă schimbări în procesul de învățare pentru a îmbunătăți pașii următori. Pe de altă parte, profesorii vor evalua și „produsul” învățării, măsurând însă ceea ce elevii au realizat în raport cu obiectivele lecției nu ce anume sau cât nu știu.

În ceea ce privește evaluarea sumativă, profesorii pot folosi pe lângă testele scrise sau examinarea orală și alte „probe” de evaluare, care pun accentul pe „interactivitatea” dintre elev și profesor. Profesorii trebuie să aibă în vedere utilizarea acestora și pentru faptul că presupun munca

în grup, unde fiecare elev acționează ca membru al grupului respectiv (metode utilizate cu precădere de predarea – învățarea interactivă). Deci ei trebuie să evalueze și activitatea grupului ca un tot, dar și felul în care fiecare elev lucrează în grupul respectiv. Se poate apela și la autoevaluare; elevii trebuie încurajați să reflecteze asupra propriei activități și trebuie să învețe să-și aprecieze (cu calificative!) propria învățare.

TIPURI DE EVALUARE:

După domeniu:

- ✓ Evaluarea în domeniul psihomotor (capacități, aptitudini, deprinderi);
- ✓ Evaluarea în domeniul socio – afectiv (atitudini);
- ✓ Evaluarea în domeniul cognitiv (cunoștințe).

După obiectul evaluării:

- ✓ Evaluarea procesului de învățare (atât a achizițiilor, cât și a procesului în sine);
- ✓ Evaluarea performanțelor (realizarea individual, în grup sau de către grup);
- ✓ Evaluarea a ceea ce s-a învățat în școală sau a ceea ce s-a învățat în afara școlii.

După cine face evaluarea:

- ✓ Autoevaluare (realizată de către cel care învață);
- ✓ Evaluare internă (realizată de către aceeași persoană care realizează procesul de predare – învățare);
- ✓ Evaluare externă (realizată de o persoană sau o instituție din afara procesului de predare – învățare).

După etapa în care se face evaluarea:

- ✓ Evaluare inițială (realizată la începutul procesului de predare – învățare);
- ✓ Evaluare continuă (realizată în timpul acestui proces);
- ✓ Evaluare finală (realizată după o secvență de timp bine precizată – semestru, sfârșit sau început de ciclu școlar etc.).

După cum evaluarea certifică sau nu calitatea celui care este evaluat:

- ✓ Evaluare sumativă – arată nivelul la care a ajuns un anumit elev la un moment dat. Este o judecată definitivă care certifică sau sancționează calitatea celui evaluat, care se produce „la termen”, fiind o evaluare finală și se bazează pe informații obținute în urma unui test, examen ori cumulând datele obținute în timpul evaluării continue;
- ✓ Evaluare formativă – nu certifică o etapă, ci permite ameliorarea rezultatelor, revenirea asupra celor învățate pentru a le corecta și a facilita trecerea spre o altă etapă, este orientată spre un ajutor imediat și încearcă să coreleze caracteristicile elevului (inclusiv nevoile, interesele) cu caracteristicile conținuturilor de învățat. Se desfășoară cu regularitate și este utilizată în luarea deciziilor privind activitatea continuă.

După cum se apelează la o normă sau la un criteriu:

✓ Evaluare normativă – apelează la o normă; furnizează poziția individului față de altul într-un grup (ex.: ce poate face să facă elevul X în comparație cu elevul Y în realizarea sarcinii date?);

✓ Evaluare criterială – apelează la un criteriu; se face judecând performanța unui individ în funcție de gradul de realizare a criteriului stabilit în funcție de obiective (ex.: ce a realizat X și Y din sarcina dată, față de „pragul de reușită”).

După perspectiva temporală din care se face:

✓ Evaluare diagnostică (stabilește starea de fapt, identificându-se cauzele);

✓ Evaluare prognostică (identifică potențialul subiectului raportat la viitor).

După caracterul standardizat al instrumentelor:

✓ Evaluare formală – realizată prin instrumente standardizate asociate sau nu cu teste psihologice;

✓ Evaluare informală – realizată prin instrumente nestandardizate, alternative, proiectate de către profesor.

După caracteristicile tehnice ale probelor:

✓ Evaluare convergentă – probe care presupun răspunsuri multiple, închise, la alegere;

✓ Evaluare divergentă – probe cu răspunsuri deschise, construite fără limite fixe.

După modul în care rezultatele pot fi sau nu măsurate:

✓ Evaluare cantitativă – la care rezultatele sunt cuantificabile în funcție de un punctaj;

✓ Evaluare calitativă – la care rezultatele nu pot fi măsurate prin cuantificare.

Ce evaluăm? Evaluăm ipostaze ale rezultatelor școlare.

• Prestația elevului - cel mai simplu rezultat școlar, este conjunctural-contextual și nu spune “ceva” deosebit din perspectiva unei evaluări relevante.

• Performanța elevului - este expresia lui “a ști să faci”, este ocazionată de rezolvarea unei sarcini mai complexe și mai dificile “administrare” succesiv sau simultan elevului.

• Performanța se exprimă în comportamente observabile și măsurabile ca rezultat al competenței.

• Competența elevului - presupune integrarea și adaptarea, mobilizarea și transferul de cunoștințe la diverse situații. Competențele pot fi disciplinare, altele se află la granița mai multor discipline, altele sunt transdisciplinare.

În noul context al școlarizării la șase ani, trebuie să ne propunem să ne apropiem de cerința de a transforma relația educațională într-un “contract pedagogic”, “social” între parteneri egali. Acest deziderat poate deveni realitate prin:

• comunicare - între parteneri egali (enunțare de competențe de dezvoltat sau obiective de realizat, stabilirea împreună a conținuturilor și a modalităților de evaluare).

- cooperare - pentru a crea un mediu susceptibil de a cultiva elevilor autonomia (intelectuală și morală).

- colaborare - pentru o mai bună adecvare între maniera de a învăța a elevului și activitățile propuse de cadrul didactic.

- autoevaluare - elevul, ca și învățătorul, trebuie să-și construiască propria lui evaluare în timpul și după activitate.

Învățătorul trebuie să-l învețe pe elev să se autoaprecieze (evaluare formatoare).

Algoritmul de elaborare a itemilor de evaluare:

1. se identifică scopul evaluării;
2. se identifică obiectivele evaluării;
3. se identifică etapa și tipul de evaluare adecvat acesteia, în funcție de obiectivele propuse;
4. se identifică conținutul adecvat obiectivelor de evaluare și pe cine evaluăm;
5. se selectează metoda, procedeul, tehnica și instrumentul de evaluare;
6. se identifică normele sau criteriile de evaluare și „pragul de reușită”; pragul de reușită reprezintă ceea ce se consideră a fi nivelul minimal de reușită a unei sarcini date, fiind definit prin raport la un nivel de performanță determinat ca acceptabil, la care se consideră că elevul (cel evaluat) a atins un anumit obiectiv de conținut;
7. se construiesc itemii sau probele;
8. se reanalizează obiectivele evaluării și se stabilește corelația dintre itemi, obiective și indicatori de performanță;
9. se aplică probele (după ce ele au fost standardizate, în cazul acestei categorii de probe);
10. se analizează rezultatele și se comunică celor în drept.

Bibliografie:

1. POTOLEA, D., NEACȘU, I., MANOLESCU, M. Metodologia evaluării realizărilor școlare ale elevilor, București: Editura ERC Press, 2011
2. STOICA, A. Evaluarea progresului școlar de la teorie la practică. București: Editura Humanitas Educațional, 2001
3. ȘERDEAN, I. Didactica limbii române în școala primară. București: Editura Teora, 1998.